

Działalność górniczych Izb Tradycji na rzecz ochrony dziedzictwa przemysłowego i kultury górniczej.

W dzisiejszych czasach nakierowanych na zysk, wiele historycznych budowli i urządzeń technicznych, tak charakterystycznych dla krajobrazu Górnego Śląska ulega po prostu zniszczeniu, a z czasem przestaje istnieć. Zabytki techniki są dla ich właścicieli i użytkowników kłopotliwym dziedzictwem, nie sprzyjają kształtowaniu nowej rzeczywistości. Dlatego musimy zrobić wszystko, by do decydentów dotarła świadomość, że ochrona i zabezpieczenie zabytków techniki, ich zachowanie i eksponowanie w naturalnym krajobrazie, to nasz święty obowiązek, to jesteśmy winni następnym pokoleniom. Z zabytków techniki można odczytać nie tylko jego funkcje użytkowe, ale jest to cenny przekaz o czasie minionym, o zależnościach między techniką, sztuką i przyrodą. Stanowi więc dużą wartość edukacyjną. W tym opracowaniu o Izbach Tradycji Górniczej chciałbym przybliżyć co dotychczas zrobiono, by ratować naturalne, kulturowe dziedzictwo Górnego Śląska.

Na wstępie przybliżę działalność muzeów, które swój początek miały w skromnych przykopalnianych zbiorach.

Wielki sentyment mam dla Muzeum Miejskiego imienia Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej. Maksymilian Chrobok był pierwszym powojennym dyrektorem kopalni „Knurów”, później przeżył wywózkę Górnoszlązaków do ZSRR, a po powrocie był długoletnim dyrektorem kopalń w Rudzie Śląskiej. Gromadził pamiątki, eksponaty i dokumenty związane z górnictwem.

Po przejściu na emeryturę został prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Ruda Śląska i podjął intensywne starania o utworzenie Miejskiej Izby Regionalnej. Pierwsze zbiory Izby to pamiątki górnicze i historyczne z wystaw. Po ogłoszeniu idei tworzenia placówki muzealnej nowe eksponaty napłynęły niespodziewanie szybko. Miejska Izba Regionalna powołana została w 1976 roku, a jej pierwszym dyrektorem został Maksymilian Chrobok.

W marcu 1977 roku z okazji 225-lecia istnienia Kopalni Wawel odbyła się sesja naukowa poświęcona historii górnictwa i otwarto na pierwszym piętrze Izbę Górniczą. Urządzono fragment sztolni kopalni, a w jej wnętrzu zaprezentowano kolekcje kaganków, lamp górniczych, zbiór starych narzędzi do urobku węgla, a także starą dokumentację kopalnianą. Ekspozyty pochodziły z kilku kopalń, o które intensywnie zabiegał Maksymilian Chrobok. W zbiorach jest piękny obraz Świętej Barbary z cechowni szybu Karol, oraz sztandary rudzkich kopalń z Jej wizerunkiem.

W 1990 roku Miejska Izba Regionalna uzyskała status Muzeum Miejskiego, które rok później otrzymało imię jej założyciela i pierwszego dyrektora Maksymiliana Chroboka.

Kolejną placówką prezentującą kulturowe dziedzictwo Górnego Śląska jest Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrzu. Kopalnia „Guido” powstała w XIX wieku, po drugiej wojnie światowej kopalnię przyłączono do Kopalni Makoszowy. W 1967 roku utworzono na jej terenie Doświadczalną Kopalnię Węgla Kamiennego „M-300”, prowadzącą badania nad nowymi technologiami i maszynami górniczymi. W roku 1982 kopalnia staje się oddziałem Muzeum Węglowego w Zabrzu i rozpoczyna kilkuletnie prace konserwatorskie w celu dostosowania kopalni do celów muzealno-turystycznych. Doceniając walory historyczne tego XIX obiektu techniki górniczej w lutym 1987 roku kopalnia została wpisana do rejestru zabytków pod numerem 1342/87.

Z powodu restrukturyzacji polskiego górnictwa podjęto działania zmierzające do skreślenia tego obiektu z rejestru zabytków. W 2000 roku Gliwicka Spółka Węglowa przystąpiła do demontażu wyrobisk i znajdujących się tu muzealnych ekspozycji, wstrzymany został również ruch turystyczny na kopalni.

Po prawie 10 latach walki wielu instytucji, stowarzyszeń oraz osób prywatnych o uratowanie tego cennego zabytku, kopalnia w czerwcu 2007 roku zostaje samodzielną instytucją kultury i ponownie otwarta dla turystów jako Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido” .

Dziś Zabytkowa Kopalnia to jeden z unikatowych obiektów turystycznych, jedyna w Europie podziemna kopalnia węgla kamiennego udostępniona turystom, będących częścią europejskiego dziedzictwa technicznego okresu rewolucji przemysłowej. Jest jedną z atrakcji turystycznych na szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

Nie byłoby tej Kopalni gdyby w 1987 roku nie została wpisana do rejestru zabytków, nie było pomocy wielu stowarzyszeń i osób prywatnych oraz determinacji ze strony Pani Prezydent Zabrza .

Jedną z zachowanych i częściowo udostępnioną turystom kopalnią jest ponad dwustuletnia kopalnia Ignacy – Hoym w Rybniku – Niewiadomiu.

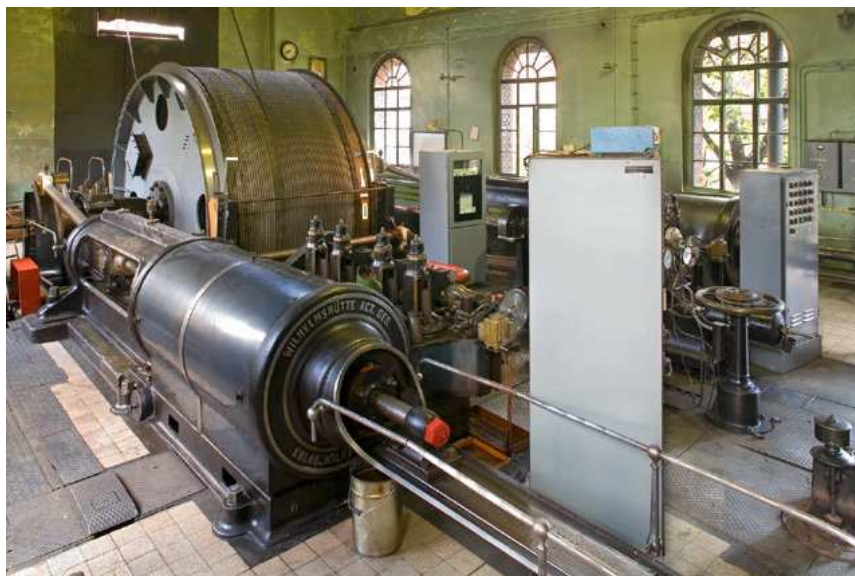
Załoga tej kopalni z dziada pradziada wywodziła się z ludności miejscowej, stąd wielkie przywiązanie i zainteresowanie historią swojego zakładu. Liczne eksponaty tej kopalni w postaci narzędzi , map i dokumentów znajdują się w Muzeum Ziemi Rybnickiej, a większość eksponatów przekazana została w 1992 roku do Izby Tradycji KWK „Rydułtowy”.

W 1999 roku powstało Stowarzyszenie Zabytkowej Kopalni „Ignacy –Hoym” skupiające miłośników tej kopalni, którzy troszczą się o zachowanie najcenniejszych i najstarszych zabytków kultury górniczej, jako wartości kulturowych regionu rybnickiego.

Dzięki życzliwości Zarządu Miasta Rybnika, część pokopalnianych terenów przejęło miasto i powierzyło je Stowarzyszeniu. W 2001 roku wystąpiono do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpis do rejestru zabytków. Zabytkowa Kopalnia „Ignacy” znalazła się wśród obiektów wybranych na Szlak Zabytków Techniki i wpisana na mapę atrakcji turystycznych województwa śląskiego. Turystyczna atrakcyjność „Ignacego” doceniła Polska Organizacja Turystyczna przyznając kopalni certyfikat „Najlepszy Produkt Turystyczny 2004”, a Fundacja PRO PUBLICO BONO, która przyznała wyróżnienie za Najlepszą Inicjatywę Obywatelską.

Na terenie znajdują się unikatowe maszyny parowe, a odwiedzający mogą wejść do wyremontowanej- dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej i Funduszu Rozwoju Regionalnego - wieży ciśnień, z której roztacza się wspaniały widok na cały okręg rybnicki.

Stowarzyszenie, ze swym uporem, staje się organizacja coraz mniej wygodną.

Wysiłek społeczników winien być poparty przez władze miasta Rybnika , co uchroni przed jego dalszą degradacją, przyczyni się do utworzenia w przyszłości muzeum, które na trwale wpisze się w szlak zabytków techniki.

Jeszcze nie jest za późno, aby uratować ten cenny fragment dziedzictwa kulturowego tej ziemi, przekształcić go w tętniącą życiem atrakcję turystyczną.

Górnictwo Izby Tradycji maja w sobie coś z muzeum regionalnego.

Przykładowe muzea nie są nowością, od lat istnieją na Zachodzie Europy i służą do celów reklamowych, przechowują w swych zbiorach wzory i modele na przykład samochodów, które nie są już produkowane.

Reklamie i marketingowi służy też Muzeum Browaru w Tychach.

W Polsce Górnictwo Izby Tradycji tworzone przy kopalniach już od dawna; a w latach 80 i z początku lat 90. XX wieku powstało ich najwięcej. Najczęstszym impulsem do ich powstania były obchody rocznicy założenia kopalni. Wtedy to organizowane były okolicznościowe wystawy. Pamiątki i eksponaty na wystawach pochodziły z zasobów i archiwów kopalni oraz przekazywane zostały przez prywatnych kolekcjonerów. Po zakończeniu obchodów decydowano się na utworzenie izby tradycji, w której większość eksponatów mogła znaleźć swoje stałe miejsce.

Izby Tradycji były różnie umieszczane w strukturze organizacyjnej kopalni, raz jako część zakładowych ośrodków kultury, czasem podlegały ośrodkom kształcenia i informacji. Rozwój Izby zależał jednak w głównej mierze od osoby która podjęła się jej prowadzenia.

Trudny okres dla tych placówek nastąpił pod koniec lat 90. Wtedy to, w wyniku głębokiej restrukturyzacji górnictwa, na większości kopalń pojawiła się presja na likwidację wszelkich etatów, nie związanych ściśle z produkcją. W wyniku tego, w większości kopalń i zakładów górniczych, Izby Tradycji zostały zlikwidowane.

Zabytki techniki są dla ich właścicieli i użytkowników kłopotliwym dziedzictwem, przeszkodą w kształtowaniu nowej rzeczywistości.

Stanowią jednak dużą wartość edukacyjną. Izby Tradycji mają za zadanie ocalić od zapomnienia to dziedzictwo ojców dla przyszłych pokoleń. Tego zadania pojęło się Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa obejmując swój mecenat nad istniejącymi izbami tradycji

Izby tradycji gromadzą unikatowe eksponaty, które w przyszłości będą mogły być prezentowane w profesjonalnych muzeach lub wystawach objazdowych.

Istniejące Górnicze Izby Tradycji ściśle ze sobą współpracują . Kustosze dzięki pracy w Głównej Komisji Muzealnictwa i Tradycji Górniczej ZG SITG wymieniają doświadczenia, eksponaty, a także uczestniczą w corocznych konferencjach na temat górniczego dziedzictwa, oraz wyjazdach naukowo-technicznych poznając inne ciekawe zabytki techniki w kraju i za granicą.

Mam nadzieję , że nawiązana współpraca z Bractwem Gwarków Związku Górnośląskiego będzie nowym impulsem i przyczyni się do rozwoju Górniczych Izb Tradycji, zmieni postrzeganie górnośląskich tradycji przez decydentów.

Izba Tradycji KWK „Sośnica”

Jest takie miejsce w KWK „Sośnica”, gdzie mijający czas został uchwycony i utrwalony. Miejsce gdzie można przyjść, zobaczyć i posłuchać, jak kopalnia wyglądała przed laty, jakie narzędzia pracy i urządzenia używali kiedyś górnicy, przed jakimi stali problemami i jak zostały one rozwiązane.

Izba Tradycji KWK „Sośnica” zaczęła być tworzona od jesieni 2004 roku z inicjatywy ówczesnego dyrektora Lecha Wiznera, ostatniego dyrektora tej kopalni (notabene, to on był inicjatorem powołania Izby Tradycji Kopalni „Knurów”, dzięki niemu miała powstać kolejna Izba w Kopalni „Pokój”, ale jako 50-latek musiał obowiązkowo przejść na emeryturę). Oficjalne otwarcie Izby nastąpiło 16 października 2005 roku, z okazji 88 rocznicy podjęcia wydobycia przez kopalnię „Sośnica”.

W jej zbiorach znajduje się już blisko 1200 eksponatów i stale przybywa nowych. Eksponaty po byłej Kopalni Gliwice, uratowane i zdeponowane w Izbie Tradycji Knurów, między innymi sztandary, zostały przekazane nowopowstałej Izbie. Zgromadzone eksponaty rozmieszczone są tematycznie, w przemyślany sposób, w kilku zaadaptowanych pomieszczeniach składających się na Izbę Tradycji. Same zbiory eksponatów niosą pewną wiedzę edukacyjną, ale to jedynie część tej wiedzy. Swoją wartość ma też możliwość usłyszenia na żywo opowieści o dawnym i obecnym górnictwie, o kulturze i tradycjach regionu Górnego Śląska, wreszcie o specyfice tej gałęzi przemysłu i związanymi z górnictwem niebezpieczeństwami.

Jednak żeby to usłyszeć, trzeba tu przyjść. Najlicniejszą kategorią zwiedzających są uczniowie szkół, szczególnie podstawowych i dzieci przedszkolne. Szczególnie przedszkolaki należą do najmilszych gości, którym prawdziwą radość sprawiają czekające tu na nich niespodzianki i atrakcje. Izba Tradycji oferuje dla uczniów szkół lekcje historii lokalnej, a dla przedszkolaków lekcje tradycji i zwyczajów górniczych. Dorośli, zwiedzający Izbę Tradycji, mogą z kolei pogłębić swoją wiedzę na temat historii kopalń „Sośnica” i „Makoszowy”, usłyszeć opowieści o nieznanym powszechnie zdarzeniach dotyczących regionu, lub też z sentymentem „powrócić na kopalnię” do lat młodości i lat ciężkiej pracy. Można tu obejrzeć liczne dokumenty i zdjęcia z dawnych lat, rozpoznać na nich znajomych, a czasem znaleźć swój wizerunek na starym zdjęciu sprzed lat.

Zakres usłyszanych opowieści zależy zawsze od zainteresowań zwiedzających, ilości poświęconego czasu i wiedzy kustosza. Takie odwiedziny są też okazją do wzajemnej wymiany informacji, poznania nowych „opowieści z życia”, a czasem otwartą drogą do powiększenia zbiorów Izby Tradycji. W podziękowaniu za wszystkie udostępnione do zeskanowania zdjęcia lub подарowane przedmioty, darczyńcy trafiają na honorową listę darczyńców, wywieszoną w pomieszczeniach Izby Tradycji i w ten sposób zostają nagrodzeni i upamiętnieni.

Do Izby Tradycji przychodzą dziadkowie z wnukami lub ojcowie z dziećmi, aby pokazać swoim pociechom kopalnię, w tym wymiarze na ile jest to możliwe. Miłą pamiątką dla milusińskich jest zawsze możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia z lampką karbidową, kilofkiem i w hełmie skórzanym na głowie. Izba Tradycji KWK „Sośnica” staje się powoli znanym miejscem, gdzie można uzyskać pomoc przy poszukiwaniu materiałów do prac naukowych, prac dyplomowych i przejściowych studentów oraz uczniów, a także materiałów dziennikarskich.

Jedną z metod powiększania zbiorów są też prowadzone badania archiwalne i terenowe. Czasem można znaleźć jeszcze coś ciekawego, jak na przykład ostatnie zachowane kamienie graniczne pól górniczych Eustachius i Bronisława, nadawanych w połowie XIX wieku na pograniczu Zabrze i Gliwic. Pola te weszły następnie w obszar górniczy kopalń „Makoszowy” i „Sośnica”. Kamienie graniczne to najstarsze zabytki materialne dotyczące tej kopalni.

Nazwa – Izba Tradycji KWK „Sośnica”, powstała przed połączeniem obu Ruchów – Makoszowy i Sośnica, sugerować może wybiórcze traktowanie historii. To jednak pozory. Kopalnia połączona została 1 lipca 2005 roku, jednak dopiero w Izbie Tradycji można się przekonać, że już dużo wcześniej wiele łączyło obie kopalnie. Teraz, gdy kopalnia jest już jednym organizmem, wspólnie budują dalszą historię i dokumentują to dla następców. Służy temu założony i prowadzony w Izbie Tradycji, album dokonań KWK „Sośnica-Makoszowy”.

Są w nim umieszczane tematyczne reportaże zdjęciowe, z podpisami, ukazujące jak górnicy pracują, świętują i jak spędzają wolny czas.

Kustoszem Izby jest Jan Woźniak - emerytowany pracownik kopalni.

Izba Tradycji KWK „Bolesław Śmiały” powstała w 1979r, a impulsem do jej powstania była rocznica 200 – lecia górnictwa na terenie miasta Łaziska Górne. Obchody 200 - lecia prowadzone były pod egidą Koła Zakładowego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, które poprzez swoich członków organizowało cykl spotkań z emerytowanymi pracownikami oraz liczne konkursy na opowiadania dotyczące między innymi najdłużej pracujących rodów w kopalni czy najliczniejszej rodziny z nią związanej. Plonem tych działań było zebranie wiele ciekawych opowieści oraz dużo starych zdjęć i materiałów. Dzięki rozmowom z emerytami ustalono wiele faktów historycznych dotyczących nie tylko kopalni, ale także miasta Łaziska Górne.

Niebagatelną rolę w powstaniu Izby Tradycji miały również materiały i zdjęcia zebrane przez jej pierwszego opiekuna Franciszka Leśniewskiego , który od 1947 roku gromadził je w swoim prywatnym archiwum. Ogrom zebranych w ten sposób materiałów i fotografii spowodował podjęcie starań o ich szersze publiczne udostępnienie.

Izba powstała w nowo wybudowanym budynku administracyjnym, wystrój wnętrza zaprojektował i nadzorował ówczesny plastyk zakładowy Stefan Buroszek, przygotowaniem zdjęć zajął się Andrzej Adamiec, a urządzenia wnętrza sali wykonali pracownicy działu budowlanego kopalni.

Opiekę nad zbiorami Izby przez okres 1979 – 2003 sprawował długoletni emerytowany w 1978 r. pracownik kopalni, były kierownik Zakładowego Ośrodka Informacji Naukowo – Technicznej, inicjator jej powstania, autentyczny pasjonat historii górnictwa i miasta Łaziska Górne, Franciszek Leśniewski.

W grudniu 2003 r. pieczę nad zbiorami przejął z jego rąk syn Mirosław, elektronik również pracownik kopalni o bogatym doświadczeniu zawodowym.

W swej 30 – letniej pracy zawodowej przeszedł wszelkie szczeble awansu od pracownika fizycznego poprzez osoby dozoru ruchu do stanowisk sztygara oddziałowego oddziału teletechnicznego i starszego inspektora.

Obaj wspólnie propagują historię nie tylko górnictwa i KWK „Bolesław Śmiały”, ale także swojego rodzinnego miasta Łaziska Górne poprzez aktywną działalność na forum Towarzystwa Przyjaciół Łazisk.

W ciągu swej ponad 30 – letniej działalności Izbę Tradycji zwiedziło wiele osób, a co chyba najbardziej istotne setki dzieci i młodzieży zainteresowanych historią miasta i zakładu pracy swoich dziadków i rodziców.

Z materiałów zgromadzonych w Izbie Tradycji powstało wiele prac naukowych i prac dyplomowych studentów różnych dziedzin, co stanowi dodatkową satysfakcję dla jej opiekunów.

O efektach działalności Izby świadczy również księga pamiątkowa z wpisami wielu znamienitych osób ją odwiedzających.

Izba Tradycji Kopalni Węgla Kamiennego „Dębieńsko”

Izba Tradycji przy KWK „Dębieńsko” powstała już na początku lat 80. Mieściła się początkowo w baraku poza terenem kopalni. W roku 1988 została przeniesiona do pomieszczenia przy dobudowanej części budynku Dyrekcji Kopalni. Obecnie pomieszczenie to, któremu na obchody 100-lecia kopalni obchodzone w roku 1998, nadano charakter sali konferencyjnej składały się sztandary i różne pamiątki z historii kopalni.

W roku 2000 Kopalnia „Dębieńsko” została postawiona w stan likwidacji. Obiekty i budynki, w tym budynek Dyrekcji, w którym znajdowała się Izba Tradycji, przeszły pod zarząd Kopalni „Knurów”, następnie Gliwickiej Spółki Węglowej. Nad Izbą Tradycji jak w przypadku prawie wszystkich likwidowanych kopalń stało się widmo likwidacji. Nie pogodzili się z tym działacze dawnego Koła Zakładowego SITG Kopalni „Dębieńsko” na czele z jej ówczesnym Prezesem i kustoszem Izby Marianem Wójcikiem. Po przekształceniu dawnego Koła Zakładowego w pierwsze w strukturach SITG - Koło Terenowe, rozpoczęli przy pomocy Zarządu Oddziału Gliwicko-Zabrzańskiego Stowarzyszenia, działania na rzecz przejęcia opieki nad Izbą Tradycji likwidowanej kopalni.

Działania te spotkały się z przychylnym odzewem, Dyrektora Kopalni „Knurów” mgr inż. Jana Matuszewskiego, który zgodził się na przekazanie pieczy nad Izłą Tradycji KWK „Dębieńsko” Kołu Terenowemu SITG. Podpisano stosowne porozumienie, które zostało następnie zaakceptowane przez kolejnych zarządców obiektu: Gliwicką Spółkę Węglową, a następnie Kompanię Węglową.

Wraz z głównym pomieszczeniem przejęto również kilka innych pomieszczeń na parterze budynku, łącznie prawie 250 m kw. powierzchni. Pomieszczenia te zaczęły się szybko wypełniać licznymi eksponatami, zdobywanymi bezpośrednio z likwidowanej kopalni, od osób prywatnych, ze szkół i przedszkoli z terenu miasta oraz z Domu Kultury, które kiedyś stanowiły własność kopalni, a zostały przekazane samorządowi miejsko-gminnemu. Kompleks Izby Tradycji KWK „Dębieńsko”, składa się z głównej sali, w której znajdują się najcenniejsze pamiątki, w tym wszystkie sztandary kopalni od początku jej istnienia, salki techniki górniczej, izby regionalnej gdzie zgromadzono przedmioty życia codziennego mieszkańców regionu, salki telewizyjno-projekcyjnej, gdzie można oglądać filmy nakręcone na taśmach zarówno celuloidowych, których Izba posiada spory zbiór oraz odtworzonego wyrobiska górniczego wraz z całym wyposażeniem.

Oprócz gromadzenia materialnych pamiątek po Kopalni „Dębieńsko” oraz rozwoju górnictwa w Czerwionce i okolicznych miejscowościach, Koło Terenowe, czując się jedynym instytucjonalnym spadkobiercą ponad 200-letniej historii górnictwa w swojej miejscowości, dba również o podtrzymywanie żywych tradycji górniczych. Corocznie organizowana jest tradycyjna górnicza Karczma Piwna z pełnym ceremoniałem „Skok przez skórę” oraz obchody górniczego

święta „Barbórki”. Koło współpracuje w tym zakresie z orkiestrą górniczą, która również nieprzerwanie prowadzi swoją działalność .

Obecnie Izba Tradycji funkcjonuje w strukturach Miejskiego Ośrodka Kultury i jest utrzymywana przez miasto Czerwionka Leszczyny.

Izba Tradycji KWK „Dębieńsko” udostępniła swoje podwoje mieszkańcom Czerwionki-Leszczyn, a szczególnie dla szkół i przedszkoli. Placówki te, oprócz zwiedzania, organizują na terenie Izby okazjonalne imprezy kulturalne. Głównym ograniczeniem w działalności Izby Tradycji KWK „Dębieńsko” jest wciąż niepewna przyszłość, z powodu złego stanu technicznego budynku, w którym się znajduje i ciągłych obaw, że budynek ów jako zbędny obecnemu właścicielowi, zostanie sprzedany jakiemuś podmiotowi komercyjnemu.

SITG - Izba Tradycji kopalni „Knurów”

Myśl utworzenia stałej wystawy pamiątek ukazujących historię Kopalni „Knurów” zrodziła się w kręgach SITG w czerwcu 1994 roku, kiedy to zaprezentowano okolicznościową wystawę dokumentów udostępnionych przez Ignacego Janosza.

Trzy lata później, 28 czerwca 1997 dokonano uroczystego otwarcia stałej wystawy, która prezentowana była w pięciu salach. Siedziba Izby , to dawny zamek, który w 1912 roku został przebudowany dla dyrektora kopalni i jego rodziny. Przez wiele lat budynek pełnił funkcję domu mieszkalnego, a z biegiem lat „awansował” i stał się siedzibą klubu NOT i biblioteki technicznej.

W dziesiątą rocznicę istnienia Izby, została ona przeniesiona i na nowo otwarta w podziemiach tego samego budynku, z osobnym, bezpośrednim wejściem. Zmiana ekspozycji pozwoliła na ciekawą prezentację ciągu technologicznego kopalni i ukazanie historii miasta na węglu wyrostłego.

Obecny wystój wnętrz i aranżacja ekspozycji zaprojektowane zostały przez Kustosza Izby, a prace adaptacyjne wykonane zostały przez uczniów technikum górniczego w ramach praktyki zawodowej.

Zwiedzający zaczynają wędrówkę w gabinecie dyrektora, gdzie toczy się burzliwa rozmowa w otoczeniu starych dokumentów. Można tutaj zobaczyć:

- łącznicę telefoniczną (pochodzącą z lat powojennych) służącą dyrektorowi kopalni do bezpośredniego kontaktu z poszczególnymi dyspozytorami na kopalni;

- dalekopis – urządzenie podpięte do linii telefonicznej, które umożliwiała wysyłanie informacji.

W gabinecie znajdują się bogate zbiory fachowej literatury z początku XX wieku: książki napisane w języku niemieckim, czeskim i rosyjskim, zawierające wiedzę na temat górnictwa. Ze ścian „patrzają” na zwiedzających fotografie dyrektorów kopalni „Knurów”, którzy decydowali o jej losie na przestrzeni wieku.

W drugiej sali udało się zgromadzić kompletny ekwipunek mierniczego górniczego – całość datowana jest na początek XX wieku, a jego najstarsze elementy pochodzą z 1905 roku. Między innymi zobaczymy tu teodolity i przyrządy geodezyjne – urządzenia, które obecnie są rzadkością, gdyż nikt nie gromadzi zabytków techniki, a częściej trafiają na złom.

Przechodząc dalej można zobaczyć markownię, lampownię, centrale stacji metanometrycznej i łaźnię łańcuszkową, gdzie wiszą ubrania górników.

Udało się również „przenieść” do Izby Tradycji górniczą *klatkę* – makietę szoli wiozącą górników na szychtę z oryginalną historyczną sygnalizacją szybową.

W trzeciej sali została przygotowana prezentacja chodnika kopalnianego w drewnianej i stalowej obudowie. Możemy to zobaczyć m.in. historyczne narzędzia: grabie, pyrlík, żelazko, łaskę górniczą, lutnię drewnianą oraz współczesne: wóz węglowy i urządzenie łączności. To taka jakby kopalnia w miniaturze, gdzie trud górniczej pracy pokazany jest od klasycznych narzędzi, którymi posługiwano się przy pracy, do makiet i schematów nowoczesnych kombajnów górniczych.

Kolejna sala to zbiór sztandarów. Również w tym pomieszczeniu znajduje się figura św. Barbary z cechowni Foch umieszczona we wnęce węglowej.

Specjalna ekspozycja została utworzona z okazji 100-lecia orkiestry dętej i ratownictwa górniczego. Możemy tu zobaczyć zabytkowe instrumenty

muzyczne oraz urządzenia pomiarowe i sprzęt ratowniczy używany do udzielania pomocy górnikom pod ziemią.

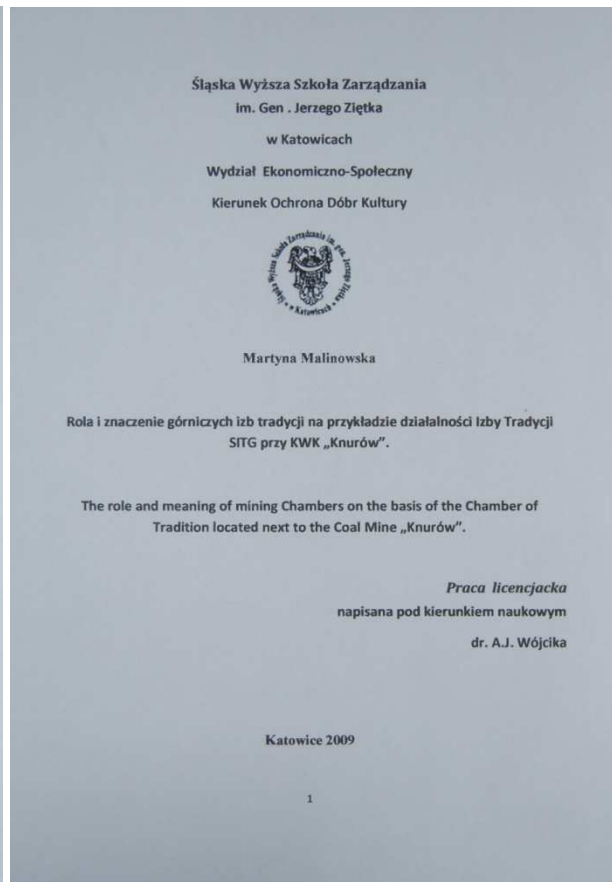
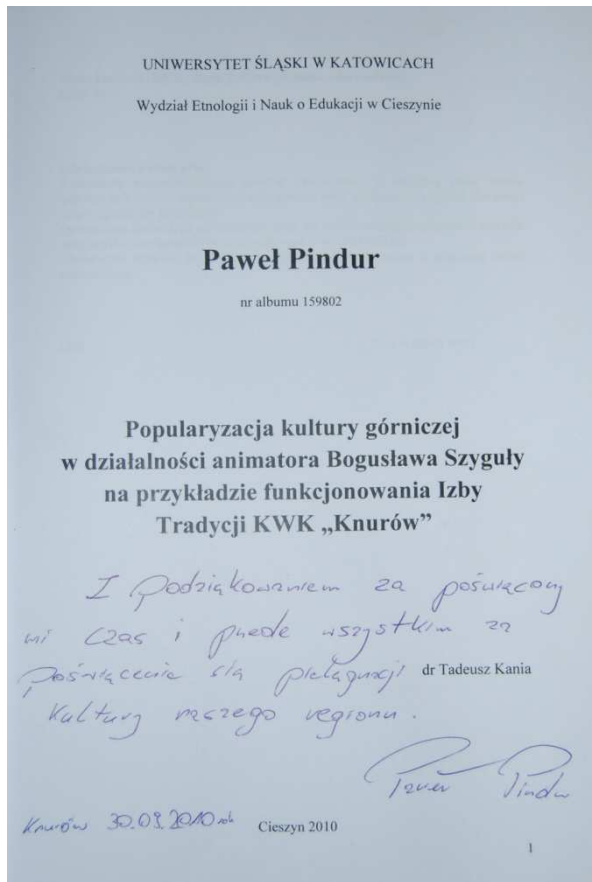

Kolejna sala została poświęcona miastu i opatrzona jest nazwą „Knurów – miasto na węglu wyrosłe”. Ekspozycja w tej sali ukazuje rozwój miasta związany z powstaniem kopalni. Ciekawym rozwiązaniem okazało się autentyczne ukazanie wnętrza izby śląskiej, w której skład wchodzi oryginalne meble z początku XX wieku. Jest też leżanka i tradycyjne śląskie stroje oraz moplík, którym górnik jeździł na szycha – budzący największe zainteresowanie wśród zwiedzających.

Stałe wzbogacanie Izby Tradycji o nowe eksponaty możliwe jest tylko dzięki życzliwości darczyńców. Zgromadzone ponad dwa tysiące eksponatów przekazane zostało przez blisko trzystu ofiarodawców. Zbiory Izby Tradycji są źródłem informacji dla piszących prace dyplomowe.

Dzięki współpracy z wyższymi uczelniami, oparciu o dokumentację Izby powstało ponad trzydzieści prac dyplomowych o historii miasta i kopalni, w tym trzy o Izbie Tradycji i jej kustoszu.

Izba Tradycji Knurów nie tylko zapoznaje odwiedzających z historią kopalni i miasta, ale jest organizatorem wielu ciekawych wydarzeń;

- zorganizowano sprowadzenie Pięknęj Madonny z Knuruwa

Wybito monety okolicznościowe przybliżające historię i tradycję kopalni.

- Organizuje Poczty Specjalne –Szybowe, które wpisane zostały do Księgi Rekordów i Osobliwości
- Wydawnictwa Poczty Harcerskiej 149 promują historię miejscową
- Organizuje wystawy "Knurowskie Sakrum" "Rzeźby Henryka Burzca" wspólnie . z IPN-em o „Tragedii Górnośląskiej 1945”
- Organizuje wykłady o Śląsku, nadaje tytuły „Pszociela ślonskiej Godki”
- dzieci poznają stare zabawy, mogą uzyskać Prawo Jazdy na Kulanie Felgi, zasmakować lody wykonane w stu letniej maszynie do robienia lodów
- Inicjuje pisanie prac dyplomowych i magisterskich

W listopadzie została uroczystie podpisana umowa o współpracy pomiędzy;

Fundacją Dom Górnośląski - Muzeum Ziemi Górnośląskiej w Ratingen, a Bractwem Gwarków Związku Górnośląskiego –Izbą Tradycji Górniczej Knurów o współpracy i organizacji wspólnych wystaw. Mam nadzieję że dzięki tej współpracy zgromadzone w prezentowanych tutaj Izbach eksponaty, zostaną pokazane poza swą siedzibą, a Izby Tradycji Górniczej będą prawdziwymi ambasadorami kultury i tradycji górnośląskiej na wystawach krajowych i zagranicznych.

Oberschlesisches
Landesmuseum

Umowa o współpracy

pomiędzy Fundacją Stiftung Haus Oberschlesien,
(Fundacja Dom Górnośląski)

Bahnhofstr. 71, D-40883 Ratingen (Hösel),

reprezentowaną przez Muzeum Ziemi Górnośląskiej

(Oberschlesisches Landesmuseum – OSLM)

zwanym dalej Muzeum Ziemi Górnośląskiej

i

Bractwem Gwarków Związku Górnośląskiego

ul. Kilińskiego 15, PL- 40-060 Katowice

reprezentowanym przez Izbę Tradycji Górniczej Knurów

ul. Dworcowa 3a , PL-44-190 Knurów

zwaną dalej Izbą Tradycji Górniczej Knurów

§ 1

Izbowi Tradycji przypada znacząca rola w kształtowaniu tożsamości regionalnej, bowiem są one również miejscem prezentacji specyfiki lokalnej dla wielu pokoleń.

Muzeum Ziemi Górnośląskiej i Izba Tradycji Górniczej Knurów poświęcają się podobnym zadaniom, starając się o pielęgnację i zachowanie górniczej spuścizny kulturalnej Górnego Śląska.

W tym zakresie obie placówki pragną w przyszłości intensywnie ze sobą współpracować, aby rozszerzyć obszar i zakres swej działalności.

Współpraca ma również służyć porozumieniu między narodami polskim i niemieckim.

Izba Tradycji Górniczej wpisana została do atrakcji turystycznych powiatu gliwickiego i jako jedyne miejsce z Knurów umieszczona została na mapce turystycznej powiatu gliwickiego. Izbę Tradycji odwiedza nie tylko młodzież, poznając historię swej Małej Ojczyzny. Odwiedza ją wielu gości z kraju i zagranicy. Dzięki bogatym zbiorom archiwalnym, pełni funkcję „archiwum miejskiego”, tak potrzebnego studentom przy pisaniu prac dyplomowych. Prowadzi swą działalność dzięki wsparciu Koła Zakładowego SITG KWK „Knurów”. Celowym byłoby wsparcie Izby Tradycji przez władze miejskie i powiatowe, poprzez dofinansowanie działalności i realizowanych projektów.

Wnioski

Problematyka ochrony zabytków górniczych nie jest prawidłowo postrzegana, dlatego należy;

-zwiększyć świadomość ludzi zawodowo odpowiedzialnych i chętnych do pomocy, dzisiaj Izby prowadzą emeryci, co jest wygodne dla kierownictwa Kopalni, ale czas pomyśleć o młodszych następcach,

-pozyskać fundusze unijne na ochronę zabytków techniki

-ucywilizować likwidacje tego, co było kiedyś chlubą Polski - od bezrozumnej i karygodnej zagłady,

-zmagazynować wyjątkowe eksponaty pochodzące z wybudowy i likwidacji , w specjalnych magazynach, archiwach zakładowych czy Izbach Tradycji, by kiedyś mogły być pokazane w muzeach lub na wystawach czasowych,

-podnieść rangę konserwatorów zabytków, wystąpić z inicjatywą wpisu na listę zabytków, co uchroni wpisane obiekty przed bezmyślną zagładą,

-sprawić by działalność Izby Tradycji miała więcej zrozumienia u decydentów,

-wykorzystać potencjał pracowników uczelni wyższych oraz studentów do promocji poszanowania zabytków

Nota biograficzna

Bogusław Szyguła – urodzony w 1948 roku w Rybniku.

W Kopalni „Knurów” przepracował 37 lat. Od 1999 roku jest Kustoszem SITG Izby Tradycji KWK” Knurów” wpisanej do atrakcji turystycznych powiatu gliwickiego. o której mówią „Knurowskie Muzeum”,

Członek Głównej Komisji Muzealnictwa i Tradycji Górniczej ZG SITG oraz Bractwa Gwarków Związku Górnośląskiego.

Jest autorem sześciu publikacji o tradycjach i kulturze Górnego Śląska oraz dziesiątek artykułów prasowych .